

เส้นทางสู่ความเป็นผู้นำมืออาชีพ: กรณีศึกษา พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ

The Journey to Professional Leadership : A Case study of Major General Khun Ying Asanee Saovapap

นัยนา วงศ์สายตา^{1*} อัญชลี ฤกษ์งาม² พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ² สาลี เกลี้ยงเกล้า²
ประนอม รอดคำดี² พิมล พันธุ์วิไล² มลธิรา อุดชุมพิสัย³ วรพร ภูพงษ์พันธ์⁴
Naiyana Wongsaita¹ Anchalee Rerksngarm² Pimpan Silpasuwan² Salee Kliangkla²
Branom Rodcumdee² Pimol Panwilai² Monthira Udchumpisai³ Woraporn Poopongpan⁴
¹วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10400
¹The Royal Army Nursing College, Bangkok, Thailand 10400
²สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10400
²The National Council on Social Welfare of Thailand, Bangkok, Thailand 10400
³สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10300
³Srisavarindhira Thai Red Cross Institute of Nursing, Bangkok, Thailand 10300
⁴มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10200
⁴Silpakorn University, Bangkok, Thailand 10200

บทคัดย่อ

ประวัติศาสตร์บุคคลจะสร้างความรู้ได้ว่า ผู้ใด ทำอะไร อย่างไรจนประสบความสำเร็จ วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยนี้ เพื่อศึกษาประวัติการทำงาน เส้นทางความสำเร็จ และลักษณะของผู้นำมืออาชีพของ พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบ Auto - Biographical research จากเจ้าของประวัติและผู้ที่ใกล้ชิด จำนวน 29 ท่าน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม และจากหลักฐานเชิงประจักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง 5 ชุด ระหว่าง พ.ศ. 2562 - 2563 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของ ชาร์ยเออร์ และ life story work

ผลการวิจัยพบว่า พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ เป็นผู้บริหารองค์กรระดับประเทศที่มีศักยภาพสูง มีความรู้ความสามารถ จากบุคลิกภาพที่โดดเด่น จิตใจที่ใฝ่ดี และการมีตัวแบบที่ดีในชีวิต ภายใต้บริบทวัฒนธรรมความเป็นไทยร่วมด้วยการขับเคลื่อนของเครือข่ายที่เปี่ยมประดุจ “ลมใต้ปีก” ช่วยสนับสนุน ขับเคลื่อนด้วยความรัก ความศรัทธา และความไว้วางใจ ในผลงาน จนได้รับการยอมรับว่า เป็นผู้นำมืออาชีพที่โดดเด่น 6 ด้าน ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์ก้าวหน้ากว้างไกล 2) ตัดสินใจดี มีวินัย 3) ใส่ใจประสานความร่วมมือ 4) ถือประโยชน์ของส่วนรวมมาก่อน 5) นำพาคณะสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และ 6) สร้างความยั่งยืนอยู่ดีมีสุขของคนไทย รวมทั้งได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำของผู้นำที่มีอัตลักษณ์ ดังนั้นจึงควรประยุกต์ลักษณะของผู้นำ และเส้นทางการทำงานของท่านไว้เป็นบทเรียนนำไปใช้ในการพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้บริหารในสังคมไทย

คำสำคัญ : เส้นทางความสำเร็จ, อัตชีวประวัติ, ผู้นำมืออาชีพ

Abstract

A person's history can create knowledge concerning of who does what and how until success journey. The purposes of this qualitative research were to examine work life history, working path to success, including describing the professional leader characters of Major General Khunying Asanee Saovapap. Auto-biographical research was used from the history owner and 29 close informants, who permitted to be interviewed, divided into 5 groups and individually interviewed using a different set of semi- structured interview. Data collecting using interviewing and from evidence based data between the year 2019-2020. Analyzing data used content analysis and life story.

The results revealed that the administrator's professional leader is the leader's model with high proficiency at the national level institution. Using her knowledge and ability with succession in Thai cultural contest and outstanding characters, good moral with good life model including network drive supporters as "the wind beneath her wings," helped through love, faith, trust in herself and her works; lead to accepting her as the outstanding leader. The 6 prominent characters and the professional leaders were having: 1) Broad and progressive vision 2) Appropriate decision with discipline 3) Cooperative concern 4) Public benefits abided as priority 5) Leading for better organization reform. 6) Developing Thai people to have a better quality of life and sustainable living. These made her received praise for the identity leader of the leaders.

Applying her characters and a successful journey works as a lesson learned to develop Thai society leaders.

Keywords: Successful journey, Autobiography, Professional Leader

บทนำ

มีการคาดการณ์ว่าศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษของผู้นำสตรี เพราะสังคมโลกได้กำหนดสิทธิมนุษยชน คือสิทธิของสตรี โดยเชื่อว่าสิทธิสตรีเป็นค่านิยมหลักของสิทธิมนุษยชน¹ ประกอบกับองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้ประกาศให้การพัฒนาสิทธิสตรีเป็นเป้าหมายการพัฒนาของทุกประเทศ² การเผยแพร่วิธีการทำงานและผลงานของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จจะเป็นช่องทางให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ สร้างแรงบันดาลใจ การวิจัยอัตชีวประวัติบุคคลอาจมีหลายรูปแบบและแตกต่างกันไปตามการประยุกต์ใช้ แต่มีจุดมุ่งหมายที่เป็นหนึ่งเดียวกันและสอดคล้องกัน เพื่อให้ 'เสียง' แก่บุคคลที่ขาดโอกาส เช่น กลุ่มสตรีได้แสดงตัวตนในสังคม³ สตรีในกลุ่มวิชาชีพพยาบาลก็เช่นกัน

ภาวะผู้นำทางการพยาบาลในระบบดูแลสุขภาพที่มีความซับซ้อนและมีหลายแง่มุม จากข้อกำหนด กฎระเบียบ และนโยบายของรัฐบาลที่มีความหลากหลายของมิติทางเศรษฐกิจ

เทคโนโลยี และสังคม วิชาชีพการพยาบาลจะต้องผลิตผู้นำในระบบการดูแลสุขภาพตั้งแต่การจัดการดูแลข้างเตียงผู้ป่วยไปจนถึงการจัดการองค์การระดับต่าง ๆ สามารถทำหน้าที่เป็นหุ้นส่วนสำคัญกับผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพอื่น ๆ และรับผิดชอบต่อการมีส่วนร่วมของตนเองในฐานะผู้นำองค์กรจัดการระบบงานทั้งวิชาการและวิชาชีพที่มีคุณภาพสูง⁴ สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและมุ่งมั่นไปที่ผู้นำ อย่างไรก็ตามการเผยแพร่ผลงานของผู้นำสตรีในอดีตจะอยู่ในวงจำกัด ปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้มีการนำเสนอรูปแบบการทำงานสู่สาธารณชนมากขึ้น ในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะงานวิจัยใช้การสื่อสารนำทางความคิดที่ชัดเจน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเดินทางก้าวไปสู่ขั้นบันไดแห่งความสำเร็จได้อย่างชัดเจนในกลุ่มอาชีพ วิชาชีพ และได้ขยายขอบเขตจนถึงชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มีงานวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำมืออาชีพขั้นสูงในกลุ่มสตรี ช่วยสร้างรูปแบบพัฒนาแนวปฏิบัติ แบบแผนวัฒนธรรมความเป็นผู้นำให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่ ๆ สอดคล้องกับบริบทสังคมบนเส้นทางความสำเร็จเป็นผู้นำ

ระดับสูง⁵ อีกทั้งการสำรวจสตรีระดับผู้บริหารมืออาชีพและสตรีในวิทยาลัย มากกว่า 3,000 คน ส่วนใหญ่ต้องการคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเป็นผู้นำของสตรีแนวหน้า ร้อยละ 67 ระบุว่าขาดแคลนการสร้างแบบจำลองความเป็นผู้นำ ขาดแรงบันดาลใจของการเป็นแบบอย่างที่ดีที่ทำให้มีเครือข่ายมืออาชีพที่แข็งแกร่งรองรับ ร้อยละ 79 รู้สึกขาดความมั่นใจและต้องการทีมที่ปรึกษา เพื่อช่วยพัฒนาอัตลักษณ์และความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติแต่ละขั้นตอนของผู้นำมืออาชีพขั้นสูง เพื่อให้มั่นใจในความถูกต้องของเส้นทางผู้นำสตรีที่มีโอกาสเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่และยั่งยืน⁵

การศึกษาเส้นทางสู่ความเป็นผู้นำมืออาชีพของผู้นำสตรีในสังคมไทยที่มีพลังอำนาจในการตัดสินใจ นับเป็นบุคคลต้นแบบที่งานวิจัยอัตชีวประวัติช่วยถอดบทเรียนเส้นทางความสำเร็จในงาน ช่วยกระตุ้นความตระหนักในคุณค่าแห่งตน สร้างแรงบันดาลใจให้บุคคลรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ จุดประกายความคิดขยายโลกทัศน์ผู้นำสตรี เป็นจุดเริ่มต้นของสังคมประชาธิปไตยที่สร้างความเท่าเทียมอย่างยั่งยืน แม้ในภาวะวิกฤติของโรคติดต่อร้ายแรง (COVID-19) ทั่วโลกต้องการผู้นำที่พร้อมจะแก้ไขปัญหา และพร้อมเสี่ยงกับสภาพปัญหาที่จะเกิดขึ้น ในฐานะประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพและทีมงานมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาในภาวะวิกฤติน้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการศึกษาเส้นทางความสำเร็จของผู้นำมืออาชีพ จากกรณีศึกษาประสบการณ์ชีวิตการทำงานของพลตรีหญิง คุณหญิง อัสนีย์ เสาวภาพ จากพยาบาลระดับปฏิบัติ พัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จเป็นส่วนหนึ่งของพลังเกื้อกูลในสังคมไทย นับเป็นบทเรียนให้กับสังคมไทยได้เรียนรู้ ตระหนักถึงการสร้างความเท่าเทียมกันในสังคมไทย อันเป็นเป้าประสงค์ของการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development Goal) ในปี ค.ศ. 2030

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเส้นทางสู่ความสำเร็จในการทำงาน และลักษณะของผู้นำมืออาชีพ : กรณีศึกษา พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ

แบบแผนการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบ Auto - Biographical research (Biographical research :

Collection and interpretation of personal or documents)^{3,6} ร่วมกับทฤษฎีสัญญะ (Semiotic theory)⁷ เป็นการบรรยายเล่าเรื่องของประสบการณ์ชีวิตการทำงาน จากเจ้าของเรื่อง และผู้มีส่วนร่วมในปรากฏการณ์ เลือกใช้สัญลักษณ์ให้มีความหมายสอดคล้องกับวัฒนธรรมในบริบทสังคมในแต่ละช่วงเวลา และเปรียบเทียบตีความจากประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้น

ลักษณะผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/แหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษา และเอกสารรายงาน/หลักฐาน

1. ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ ในแต่ละช่วงเวลาของชีวิต โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ บุคคลในครอบครัว เพื่อนร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา ศิษย์เก่า ผู้คุ้นเคยจากกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ และบุคคลสำคัญร่วมสมัยจากภายนอกองค์กร รวมทั้งสิ้น 29 ท่าน โดยเป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชื่อมโยงแบบลูกโซ่ (Snowball sampling)⁸ จากผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มทุกกลุ่ม

2. เอกสารหรือสิ่งประดิษฐ์ ภาพถ่าย สถานที่บันทึกความทรงจำ และรายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประวัติและผลงาน หนังสือพิมพ์ นิตยสารร่วมสมัย หลักฐานสำคัญทางการศึกษา เกียรติประวัติ ผลงาน และรางวัลที่ได้รับ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - structured Interview) แบ่งออกเป็น 5 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เจ้าของเรื่อง พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ, ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัว ญาติ พี่น้อง, ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ศิษย์เก่า, ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้ร่วมงาน และชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ ผู้อยู่นอกวงการซึ่งเป็นคนคุ้นเคยนอกวงการ แบบสัมภาษณ์บุคคลมีโครงสร้างกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านในเรื่องความตรงเชิงเนื้อหาของการสำรวจ และการสะท้อนความคิดเห็น ความรู้สึกที่ให้ความหมาย รวมถึงเหตุผลต่อการกระทำในแต่ละเหตุการณ์ที่ได้มีส่วนร่วมของแต่ละช่วงชีวิตการทำงาน ที่สำคัญของผู้เป็นเจ้าของเรื่อง และสัมพันธ์ภาพ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์อย่างน้อย 30 - 60 นาที จากบุคคลผู้รับการสัมภาษณ์ต่อครั้ง

2. แบบบันทึก เอกสาร และหลักฐานสำคัญ เช่น ภาพถ่าย ราววัล โครงการ และพยานวัตถุผลงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ พลตรีหญิง คุณหญิงอสนีย์ เสาวภาพ และผู้ใกล้ชิดที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องในแต่ละช่วงเวลาของชีวิต การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลการสัมภาษณ์ทุกครั้งจะให้ผู้รับการสัมภาษณ์ได้ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของข้อมูล ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย กรมแพทย์ทหารบก หนังสือเลขที่ N013q/61_Exp ออกให้ไว้ ณ วันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2562 ทีมผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิ์ของอาสาสมัครด้วยความยินยอมและสมัครใจในการให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์จัดระบบข้อมูลแบบ Inductive Analysis เพื่อค้นหาความหมาย คุณค่า ในบรรทัดฐานของกลุ่มคน สังคม วัฒนธรรมตามความเชื่อ ค่านิยมและประเพณีวิถีดำเนินชีวิตร่วมสมัยในการกำหนด คำอธิบาย พรรณนาความ (Narrative) เน้นปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) และตีความตามมุมมอง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและสอดคล้องกับบริบท เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness)⁹ วิเคราะห์ข้อมูลของ Schreier¹⁰ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ 1) อ่านข้อมูลของแต่ละคน เข้าไปมาหลายรอบอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนตามคำถามการวิจัย 2) เลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคำถามการวิจัย แล้วลงรหัสข้อมูลสำคัญที่เป็นคำ วลี หรือประโยค โดยลงรหัสข้อมูลที่ละเอียด 3) คัดเลือกข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล 1-2 คน ที่มีข้อมูลละเอียด ชัดเจนลึกซึ้ง ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีประเด็นที่น่าสนใจมากกว่าข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลคนอื่น ๆ 4) จัดกลุ่มข้อมูลที่ให้ความหมายเหมือนและความหมายต่างกันไว้เป็นหมวดหมู่ โดยมีการยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจ 5) อ่านทบทวนข้อมูลอีกหลายครั้ง และจัดกลุ่มจนเกิดเป็น

ประเด็นที่สะท้อนและสื่อความหมายของเนื้อหา และ 6) ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอีกครั้งกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อยืนยันว่าผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลแท้จริง

ผลการศึกษา

พลตรีหญิง คุณหญิงอสนีย์ เสาวภาพ เริ่มต้นพัฒนาตนเองตั้งแต่เป็นพยาบาลระดับปฏิบัติจนก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล และเป็นผู้อำนวยการสำคัญระดับชาติจนถึงนานาชาติ เป็นผู้มีความรู้ที่โดดเด่น (A Leader of the Leaders) และเป็นมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันสำคัญ ๆ ในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน

พลตรีหญิง คุณหญิงอสนีย์ เสาวภาพ เป็นตัวอย่างของผู้นำองค์กรที่มีศักยภาพสูงทำหน้าที่ในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยความรู้ความสามารถในระดับบุคคล รวมทั้งเป็นผู้มีต้นทุนทางสังคมจาก ครอบครัว และเครือข่าย ช่วยเกื้อหนุนบนเส้นทางการทำงานจนก้าวสู่ความสำเร็จ ด้วยบุคลิกภาพโดดเด่น จิตใจรักเรียน และใฝ่ดี มีตัวแบบที่ประสบความสำเร็จในงาน มีเครือข่ายที่เปรียบประดุจ “ลมใต้ปีกที่สนับสนุน” เป็นความร่วมมือที่เหนียวแน่นร่วมด้วยช่วยกันขับเคลื่อนบนเส้นทางแห่งความรัก ความศรัทธา ความหวัง และความสำเร็จในงาน ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นผู้นำมืออาชีพของท่านมีลักษณะที่โดดเด่น 6 ด้าน ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 2) ตัดสินใจดี มีวินัย และโปร่งใส 3) ใส่ใจประสานความร่วมมือ 4) ถือประโยชน์ของส่วนรวมมาก่อน 5) นำพาองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และ 6) สร้างความยั่งยืนอยู่ดีมีสุขของคนไทย มีรายละเอียด ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ท่านเป็นผู้ดำเนินพันธกิจขององค์กรให้ลุล่วงตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดด้วยวิถีประชาธิปไตย ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับทีมงาน ดังคำกล่าวขานของลูกศิษย์ และได้เป็นเพื่อนร่วมงานในเวลาต่อมา

“คุณหญิงมีจุดเด่นที่ท่านเป็นคนที่มีจิตใจงดงาม และก็ยอมรับฟังความคิดเห็นความแตกต่างของผู้อื่นและมีความเป็นผู้นำ ท่านเป็นคนที่มีวิสัยทัศน์และท่านได้ผลักดันวิสัยทัศน์ของท่านให้เป็นพันธกิจ โดยจุดสำคัญของท่านที่มีเครือข่ายส่วนนี้ก็จะเป็ผลสำเร็จที่ปูพื้นฐานความคิดขึ้นมา” (G4P1F1)

2) ตัดสินใจดี มีวินัย และโปร่งใส ท่านมีวินัยในตนเองในการแสวงหาความรู้ให้ตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความ

1. วัฒนธรรมความเป็นไทย ท่านได้รับการอบรม เรื่องการวางตนในฐานะกุลสตรีไทยแล้วได้น้อมนำสิ่ง ดี ๆ มา ปฏิบัติให้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ ไม่ก้าวร้าว คุณหญิงกล่าวว่าท่านได้ ดีเพราะตระกูล “วิद्याยา” ให้การอบรม สั่งสอน และขัดเกลา ท่านได้ซึมซับและแสดงออกเป็นลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ พฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่ชัดเจนในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว การทำงานบนพื้นฐานค่านิยมชาวไทยตามวิถีพุทธ อันได้แก่

1.1 กตัญญูรู้บุญคุณ ท่านเป็นผู้สำนึกในบุญคุณ ของบุพการีและผู้ทำคุณประโยชน์ให้ ด้วยการรำลึกถึงพระคุณ ที่เคยให้ความอุปการะด้วยความเคารพยำเกรง เมื่อรู้พระคุณแล้วจะ ตอบแทนบุญคุณ ท่านจึงเป็นลูกที่แสดงความกตัญญูต่อ บิดา มารดา ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่ท่านได้เรียนมาดังกล่าว ของท่านที่ว่า

“การทำงานก็ต้องรู้จักตอบแทนบุญคุณเขา... คนเป็นครูต้องสั่งสอนความเป็นคนกตัญญูทุกเวที การตอบแทนคุณ”

1.2 มีคุณธรรมจริยธรรม ท่านได้รับการปลูกฝัง จากครอบครัวที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา จิตใจที่ได้รับการ ขัดเกลาในวัยเด็กเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เข้าใจคนและ งาน สามารถแก้ไขปัญหาด้วยสติและปัญญา มีจิตอาสา ซื่อสัตย์ และโปร่งใสในการทำงาน สามารถประยุกต์ประสบการณ์ที่ได้รับ มาปรับใช้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมได้รับการยอมรับ ดังคำกล่าว ของศิษย์เก่า จากสถาบันการศึกษาต่อเนื่อง

“พี่อัสมีประสบการณ์จากทางทหาร พยาบาล ครู ผ่านองค์กรต่างๆ สามารถผสมผสาน การดำเนินงานให้สำเร็จ ได้ด้วยพี่อัสมองคนแบบองค์รวม คุณธรรม จริยธรรม ฉันทะ วิริยา และความพอใจ” (G3P3F1)

2. บุคลิกภาพโดดเด่น ท่านเป็นที่รัก ศรีธรรมา เลื่อมใส จากภาพลักษณ์ของกุลสตรีไทยที่เป็นมิตร และ การวางตนได้เหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์จริงใจ เสียสละ และมีจิตอาสา

2.1 กุลสตรีไทยน้ำใจงาม ด้วยภาพลักษณ์ที่ ประทับใจจากรูปร่างหน้าตาดีสดใส ซื่อสัตย์ จริงใจ มีเมตตา และมีความเอื้ออาทร จากการสะท้อน ความรู้สึกของศิษย์เก่า ร่วมสถาบันการศึกษา

“รูปร่างหน้าตาที่สวยงาม มุ่งมั่นตั้งใจเรียน ให้ สำเร็จ ด้วยความอดทน และเอื้ออาทร มนุษย์สัมพันธ์ดี วางตัว ได้เหมาะสมและ ตัดสินใจดีมีความเป็นผู้นำ...ตั้งใจในการศึกษา

เล่าเรียน คือ เรียนอาชีพที่ช่วยเหลือคนอื่นได้ จึงเลือกเรียน พยาบาลช่วยเหลือทุกคนที่ช่วยเหลือได้อย่างจริงจัง ตั้งแต่เริ่ม ต้นจนจบสุดท้าย เช่น ช่วยคนป่วยในโรงพยาบาล จะช่วยตั้งแต่ แรกเริ่ม จนเขาได้เข้านอนรักษาโรงพยาบาล คือช่วยอย่างจริงจัง จริงใจจนสำเร็จ” (G3P1F1)

2.2 มนุษย์สัมพันธ์ดี ท่านวางตนได้ดี ทนสมัย ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในทุกสถานการณ์ สื่อสารได้ดี มีความ ซื่อสัตย์ จริงใจ และเห็นคุณค่าของผู้อื่น

“มนุษย์สัมพันธ์ดีมาก สวยชอบตั้งแต่แรกเห็น หน้าตาจะยิ้มตลอดเวลา จริงใจ ชอบช่วยเหลือคนอื่น วางตัว เสมอต้นเสมอปลาย มีความยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่เคยเห็น โกรธใคร รู้สึกว่าอัส เป็นคนจริงใจกับเพื่อนกับครู ทุ่มเท ทำงาน ซื่อสัตย์ ต่อวิชาชีพ ต่อผู้ป่วย ต่อครูด้วยความเต็มใจ และไม่หลบหลีก” (G3P1T1)

3. จิตที่รักเรียนใฝ่ดี ตั้งแต่วัยเยาว์ท่านตามคุณปู่ คุณย่าเข้าวัด ซึมซับพระธรรมเรื่องความกตัญญูรู้คุณ ให้คุณค่า เรื่องความถูกต้องดีงามของบุคคล เมื่ออยู่ในสภาวะครอบครัว แดกแยก ถึงแม้ต้องไปอยู่กับคนอื่นในช่วงวัยรุ่นท่านรักที่จะเรียน รักความก้าวหน้า รักที่จะทำงานด้วยและเรียนไปด้วย มองโลก ในแง่ดี และพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสเสมอ

3.1 มองวิกฤติเป็นโอกาส ท่านเข้าใจและยอมรับ สภาวะวิกฤติของครอบครัว ด้วยความรักดี ใฝ่ดีมองโลกในด้าน ดี จึงพยายามอดทน มีความฉลาดทางอารมณ์ และพยายามหา ทางก้าวข้ามผ่านปัญหาเพื่อได้สิ่งที่ดีกว่าในอนาคต

“ด้วยนิสัยตัวเองไม่ ใช่นิสัยที่ก้าวร้าว สิ่งที่อยู่ทาง Broken Home ชีวิตเป็นไปในทางดี เพราะ พี่ใฝ่ดี เห็นอะไรจะเป็นบวกไปหมด พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ต้องอดทน” (G1P1)

3.2 มีเป้าหมายไม่ย่อท้อ จากการมีเป้าหมาย ในชีวิต และการทำงานที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ มีความมุ่งมั่นและยืดหยุ่น เพื่อความสำเร็จด้วยการพัฒนาตนเอง

“พี่อัสเป็นคนที่ดีอะไรแล้วไม่คิดสั้น เป็นคนที่ คิดอะไรยาวแล้ววางแผนอนาคต เป็นคนรัก ความก้าวหน้า เพิ่ม วิทยฐานะตัวเองตลอดเวลา รู้จักใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ” (G2P2)

“เป็นคนที่มีความมุ่งมั่นมาก ถ้าตั้งใจจะทำอะไร แล้วก็จะต้องทำให้สำเร็จ” (G2P3)

4. มีแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ท่านมาจาก ครอบครัวข้าราชการชั้นสูง มีฐานะ เป็นครอบครัวอบอุ่น

มีหน้าตาในสังคม วัยเด็กคุณปู่ คุณย่าให้การอบรมสั่งสอนตามหลักพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม ค่านิยมของคนไทย เมื่อครอบครัวแตกแยก ท่านต้องไปอาศัยอยู่กับเพื่อนของมารดา ท่านสามารถปรับตัว ก้าวข้ามผ่านความกลัวจากอุปสรรคปัญหา ได้เห็นแบบอย่างความสำเร็จในงาน และได้ทำงานในโรงพยาบาลที่ตรงกับอุปนิสัยตนเองที่มีเมตตา ท่านเล่าว่า

“ต้องเข้าไปเรียนหนังสือในเมืองนครศรีธรรมราช แล้วบังเอิญคุณแม่มีเพื่อนเป็นหมอ ชื่อคุณน้ำทองใบ (หมอนทองใบ) เป็นเจ้าของโรงพยาบาลนครศรีธรรมราช เป็นภรรยาหมอลำ เราเป็นลูกของเพื่อนไปอยู่กับเขาได้เห็นผู้ป่วยลักษณะต่างๆเพราะช่วยคุณน้ำทำงานทุกอย่าง” (G1P1)

5. มีลมใต้ปีกคอยเกื้อหนุน ท่านมีเครือข่ายพันธมิตร อันเกิดจากการดำรงชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และการทำงานที่เน้นการทำงานเป็นทีม ซึ่งชื่นชม รัก ศรัทธา คอยช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง รวมถึงการได้รับโอกาสในการทำงาน เป็นประสบการณ์ในระดับต่างๆ ที่มีคุณค่า กลายเป็นต้นทุนทางสังคมที่ได้สั่งสม ตกผลึก จึงทำให้งานที่ท่านริเริ่มประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับ

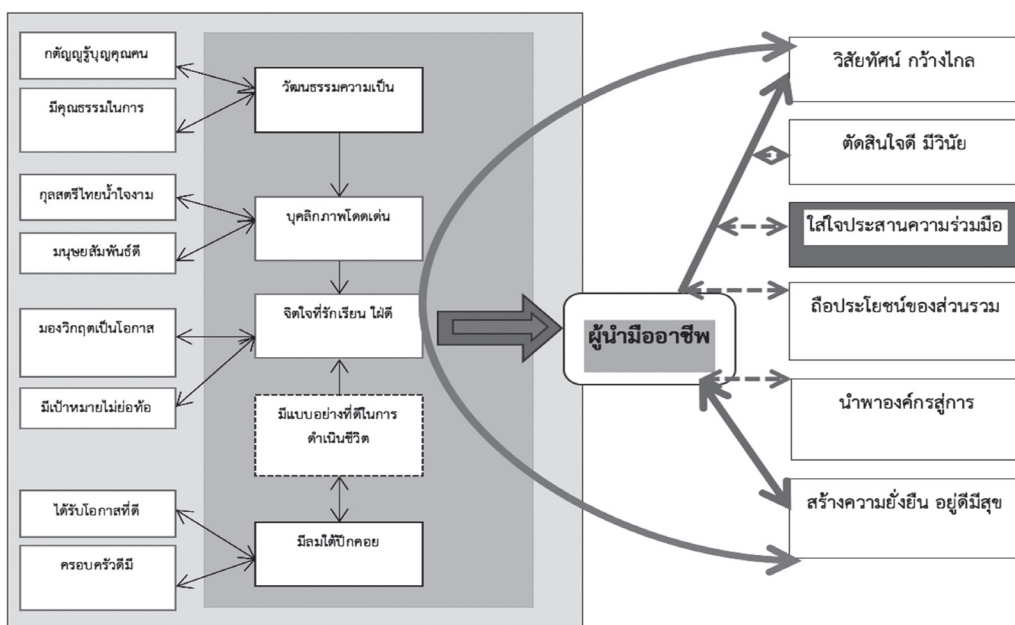
5.1 ได้รับโอกาสที่ดี ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีประสบการณ์ตรงในต่างประเทศ อีกทั้งมีความสามารถในการประสานงาน มีแหล่งทรัพยากรในการทำงาน และมุ่งมั่นติดตามงาน จึงได้รับโอกาสดี ๆ ในการทำงานเพื่อวิชาชีพและสังคม

“การเรียนหลักสูตรครูพยาบาล สร้างความเป็นผู้นำ ทำให้คุณหญิง มีความมั่นใจ มีวิชาครู อาจารย์ที่มาสอนแต่ละท่านมีแต่อาจารย์เก่งๆ ทำให้ได้เรียนรู้จากอาจารย์ทั้งการทำงาน การพร้อมหิบบนให้ผู้อื่น ทำให้คุณหญิงมีศักยภาพ มีผลงาน พร้อมทำงานเพื่อสังคม จึงได้รับโอกาสดี ๆ เพราะได้รับความรู้ไว้วางใจ” (G3P2F1-1)

5.2 ครอบครัวดีมีเครือข่ายคอยค้ำจุน จากครอบครัวเดิมของท่านที่เป็นข้าราชการชั้นสูงที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู สั่งสอนให้เป็นคนดี มีเมตตา มีความสามารถในการทำงานหลายบทบาทกับบุคคลหลายกลุ่ม และมีครอบครัวของตนเองที่มีสามีเป็นแพทย์ระดับผู้บริหารชั้นสูง คอยเอื้ออำนวยช่วยสนับสนุนให้มีความพร้อม มีพลังอำนาจในการทำงานระดับต่าง ๆ จนถึงระดับชาติและนานาชาติ ดังคำกล่าวที่ว่า

“คุณหญิงเป็นผู้มีพลัง และมีผู้สนับสนุนที่ดีทำให้ไปได้เรื่อย ๆ ทั้งการแสดงบทบาท หน้าที่ทางสังคมแบบนี้ ไม่ใช่ใครๆก็ทำได้ต้องมีความพร้อมหลายๆ ด้าน ต้องมีคนคอยสนับสนุน” (G3P2F1-1)

องค์ประกอบเหล่านี้นับตั้งแต่บริบทสังคมไทย เป็นสถานการณ์ภายนอกได้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในระบบงาน องค์กร กลุ่มคน และภาระงาน ร้อยเรียงผสมผสานเป็นองค์ประกอบของคุณสมบัติเป็นเอกลักษณ์ตัวตนของท่านเอง¹⁰ มีสภาพแวดล้อมในครอบครัวหล่อหลอมจนตกผลึกของแบบแผนเส้นทางชีวิตการทำงานของท่านจนประสบความสำเร็จ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพ 1 รูปแบบ เส้นทางสู่ความสำเร็จเป็นผู้นำมืออาชีพ: พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ

การอภิปรายผลการวิจัย

เส้นทางความสำเร็จของท่านมาจากสิ่งๆที่เหมือนกับผู้นำสตรีระดับประเทศอื่น ๆ คือ คุณสมบัติส่วนบุคคลที่โดดเด่น จากความมุ่งมั่น เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรับตนเองให้ทันสมัย มีความฉลาดทางอารมณ์ แหล่งข้อมูลดี และมีความคิดก้าวหน้า มีเครือข่ายสนับสนุน และทำได้หลายบทบาทหน้าที่ ส่วนที่มีเอกลักษณ์จากความกตัญญูรู้คุณคนและแผ่นดินถิ่นเกิด มีคุณธรรมในการดำรงชีวิตนำมาใช้ในการทำงานสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย วิถีดำเนินชีวิตของชนชาวไทย มีความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ชาวไทยยึดถือปฏิบัติ และศรัทธาในศาสนาพุทธ ซึ่งเรียนรู้สืบทอดกันมา ท่านเติบโตในบ้านคุณปู่ (ขุนประสิทธิธारा อดีตรองอธิบดีกรมชลประทาน) ริมคลองบางกอกใหญ่ ธนบุรี เป็นครอบครัวอบอุ่น การที่ท่านได้ตามคุณปู่ คุณย่าไปวัดตั้งแต่เด็กเป็นการปลูกฝังให้เป็นคนมีใจบุญ และยึดมั่นในพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ทำให้ท่านรักดี รักเรียน ใฝ่ดี มีเจตคติอันดีต่อตนเอง และครอบครัว รวมทั้งมีจิตอาสาพร้อมช่วยสังคม

ท่านมีบุคลิกภาพที่โดดเด่นของกุลสตรีไทยน้ำใจงาม ทันสมัย ซื่อสัตย์จริงใจ ใจดีใฝ่ดี รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มองวิกฤติเป็นโอกาส มุ่งมั่นไม่ย่อท้อ มีอุดมการณ์การทำงานอย่างชัดเจน มีจิตอาสาทำเพื่อคนอื่น สิ่งสำคัญที่ทำให้ท่านเป็นคนเก่ง คนดี มีความรู้ความสามารถ เพราะมีแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต จากการได้รับโอกาสดี ประกอบกับท่านโชคดีมีสามีสื่อที่เปรียบดังฉัตรแก้วกันแกศ ช่วยกันฝ่าฟันพาดานแก้วที่เป็นอุปสรรคที่มีหลายชั้นซับซ้อน มีเครือข่ายการสนับสนุนที่เข้มแข็งเป็น “ลมใต้ปีก” ทำให้ท่านเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล โดยมีการศึกษาต่อเนื่องเป็นบันไดเชื่อมโยง ให้เปลี่ยนแปลงวิธีคิด และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นจุดเด่นของภาวะผู้นำมืออาชีพ ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลมีรากฐานมาจากความสมบูรณ์ และความถูกต้องของบุคคลที่ตนเองมีเป็นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของตนเองทั้งสิ้น เป็นผู้นำกระตือรือร้น บนเส้นทางการทำงานตามอุดมการณ์แห่งชีวิต¹¹ ผู้นำที่ดีจะริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน ทำงานเป็นทีม ติดตามงานจนได้รับผลสำเร็จ ให้ความสำคัญกับการมีข้อมูลที่ดี เพียงพอ ประกอบการตัดสินใจ และมีที่ปรึกษาที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ^{12,13} การใฝ่รู้ใฝ่เรียนความสามารถในการคิดตัดสินใจ จิตอาสา การอุทิศตนและความสามารถในการสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นคุณสมบัติที่ท่านมี เปรียบเทียบกับผู้นำระดับสูงที่สร้างความรัก ความศรัทธา ความไว้วางใจจากผู้รอบด้าน รวมถึงความกล้าหาญ

กล้าสู้ ในกลุ่มด้อยโอกาส เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคม¹⁴ สิ่งที่แตกต่างกัน คือ ท่านมีความกล้าเสี่ยง และกล้าแสดงจุดยืนของตนเอง ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นจุดอ่อนและความเข้มแข็ง ทำในสิ่งที่ ผู้นำหลายๆ คนไม่ได้ทำ โดยใช้จุดแข็งที่มีอยู่จุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง จากการคิดนอกกรอบได้เป็นความเข้มแข็งสมัยวัยรุ่นเมื่อ ครอบครัวแตกแยกแต่ท่านได้ปรับประคองตนเองให้ก้าวข้ามผ่านอุปสรรคและปัญหา จนได้เรียนต่อพยาบาลระดับปฏิบัติ¹⁵ พัฒนาตนเองบนเส้นทางเดินจากผู้บริหารการศึกษา ก้าวขึ้นบริหารองค์กรระดับต่าง ๆ ที่สูงขึ้น จนถึงระดับชาติและนานาชาติ¹⁶

บนเส้นทางชีวิตการทำงาน ท่านได้อุทิศตนในฐานะเป็นข้าราชการของแผ่นดินไทย มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทำให้มีความเมตตาต่อผู้น้อยและเคารพผู้ใหญ่ สามารถแก้ไขปัญหาด้านสวัสดิและปัญญา มีจิตอาสา ซื่อสัตย์ และโปร่งใส มีความเข้มแข็งแต่อ่อนน้อมถ่อมตน เพียรพยายามในการทำงานเพื่อชาวไทย ปัญหาและอุปสรรคในช่วงเด็กและวัยรุ่นที่มีผลต่อพัฒนาการแห่งชีวิตได้กลับเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญยิ่งทำให้ท่านรู้จักปรับตัวและแก้ไขปัญหา พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ก้าวข้ามผ่านความกลัวให้เป็นความกล้าเผชิญปัญหาและอุปสรรค สิ่ง ทำหายที่เกิดด้วยสติปัญญา และการใช้เครือข่ายทางสังคมเกื้อหนุนจนสัมฤทธิ์ผล มุ่งเน้นอนาคต การศึกษาวิจัยในต่างประเทศพบว่า เด็กวัยรุ่นที่หนีออกจากบ้านส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 14-15 ปี มีปัญหากับผู้ปกครองหรือรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความรัก หลายคนมีภาวะซึมเศร้า การหนีออกจากบ้านมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกจับตัวและติดยาเสพติด¹⁷ และการศึกษาผลของครอบครัวแตกแยกจากวัยรุ่น 50 คน เขาเหล่านั้นจะขาดการยอมรับนับถือตนเองซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของสุขภาพจิตที่ดีและอารมณ์ มีผลต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่สามารถจัดการสิ่งแวดล้อมของตนเอง และขาดจุดมุ่งหมายในชีวิต¹⁸ การพลิกฟื้นคืนกลับของเด็กจากครอบครัวที่บ้านแตกด้วยการศึกษาทางปรากฏการณ์วิทยาพบว่า เด็กจะสามารถกลับมาสู่ความสำเร็จได้เมื่อได้รับการยอมรับ การนับถือศาสนา ความสามารถในการรับรู้ ความสามารถทางสังคม และการได้รับการสนับสนุนทางสังคม เมื่อเด็กมีอายุที่โตเต็มที่ มีวุฒิภาวะเพิ่มเป็นปัจจัยสำคัญในการกลับมาเข้มแข็งต่อไป¹⁹ ท่านโชคดีมีชีวิตสมรสที่ดี มีครอบครัวที่อบอุ่น และมีเครือข่ายบริวารเกื้อหนุน ได้รับโอกาสดีและมีความสามารถ ทำให้ประสบความสำเร็จในเส้นทางการทำงานระดับชาติและนานาชาติ กลายเป็นผู้นำที่มีอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ที่แท้จริง^{11,20}

สิ่งสำคัญยิ่ง เส้นทางความสำเร็จของท่านเป็นประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าของสังคม ท่านมีความสุขอันเกิดจากความพอดี จากความสมดุลกลมกลืนของชีวิตครอบครัว และชีวิตการทำงาน ท่านมีความสุขที่ได้เห็นความสุขของผู้อื่น บุคคลที่อยู่ในสังคมและประเทศชาติ โดยอัตลักษณ์ของผู้นำต้องร่วมสร้างประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนและสังคมในแผ่นดินถิ่นเกิด²¹ ท่านในวัย 88 ปีและทีมงานสร้างพลังร่วมเครือข่ายช่วยเหลือสังคมไทยในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) อย่างเต็มศักยภาพ ท่านเป็นแบบอย่างการเรียนรู้ที่เรียกว่า อภิมหาสมรรถนะ (Meta-Competency) ที่ผู้นำสามารถมีวินัยในการกำกับดูแลตนเอง เรียนรู้วิถีจัดการกับความท้าทายในอาชีพการทำงานอย่างยั่งยืน บนเส้นทางเจริญเติบโตของตนเอง และทีมงาน ไม่เน้นคำตอบเฉพาะสิ่งที่ถูกและต้องดีที่สุดแล้วเท่านั้น หากแต่สร้างการรวมพลังในการทำงานอย่างไม่รู้จักความเหน็ดเหนื่อยในฐานะผู้ให้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และได้จัดลำดับความสำคัญของผู้คนมากกว่างาน²²

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

เส้นทางความสำเร็จของ พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ ในฐานะผู้นำสตรีที่มีอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของผู้นำองค์กรระดับสูง สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาผู้นำสตรี สร้างบรรทัดฐานการทำงาน ของผู้นำสตรีในสังคมประชาธิปไตยต่อไปในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรรณกรอบแนวคิดภาวะผู้นำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือมาตรฐาน เพื่อใช้ในการประเมินภาวะผู้นำของสตรีในกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้เป็นพื้นฐานองค์ความรู้ในการพัฒนาผู้นำต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมพยาบาลสาธารณสุขไทยในพระอุปถัมภ์ฯ มูลนิธิรองศาสตราจารย์ ดร.ประภา ลิ้มประสูติ และและมูลนิธิพลเอกสิงหา-พลตรีหญิง คุณหญิงอัสนีย์ เสาวภาพ เพื่อพัฒนาสังคม

References

1. Akande D, Kuosmanen J, McDermott H, Roser D. Human Rights and 21st Century Challenges. England: Oxford University Press; 2020.
2. Tommasoll M. Democracy and Gender Equality: The Role of the UN. New York: United Nations – International IDEA; 2013.
3. Institute of Medicine (US). The Future of Nursing: Leading Change, Advancing Health; 5 Transforming Leadership [internet]. 2011.
4. Kwok N, Shen W, Brown DJ. Can, I am: Differential predictors of leader efficacy and identity trajectories in leader d he Leadership Quarterly [internet]. 2020.
5. Pew Research Center. The Path to. Female Leadership. Women’s college enrollment gains leave men behind 2014.
6. Goodwin J. (Eds.). SAGE Biographical Research. London: SAGE; 2012.
7. Irvine M. Structural Linguistics, Semiotics, and Communication Theory: Basic Outlines and Assumptions. Washington, DC: Georgetown University; 2004.
8. Naderifar M, Goli H, Ghaljaie F. Snowball sampling: A purposeful method of sampling in qualitative research. Strides in Development of Medical Education 2017; 14(3); 1-6. doi: 10.5812/sdme. 67670.
9. Lincoln YS, Guba EG. Naturalistic Inquiry. Newbury Park, CA: Sage; 1985.
10. Schreier M. Qualitative content analysis in practice. London: Sage; 2012.
11. Moxley RS. Becoming a Leader Is Becoming Yourself. Jefferson, North Carolina: Mc Farland; 2015.

12. Müller T, Niessen C. Self-leadership and self-control strength in the work context. *Journal of Managerial Psychology* 2018; 33(1); 74-92. doi.org/10.1108/JMP-04-2017-0149.
13. Evans SY, Domingue AD, Mitchell TD. *Black Women and Social Justice Education. Legacies and Lessons*: SUNY Press; 2019.
14. Martin M. Key Steps Women Can Take to Be Strong Leaders; *Business News Daily* Contributing Writer Updated Apr 02, info@businessnewsdaily.com 200 5th Avenue, 2nd Floor, Waltham, MA 02451
15. Prajankett O. An educational innovative organization: A new choice of educational administration. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2014.14(3): 116-7. (in Thai)
16. Sawangchit S., Siriprom W., Siribanpitak P. The Development of Management Strategies for Nursing Colleges under the Jurisdiction of Ministry of Defence According to the Concept of High Performance Organization. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2017 18(3): 180-91. (in Thai)
17. Tucker JS, Edelen MO, Ellickson PL, Klein DJ. Running away from home: A longitudinal study of adolescent risk factors and young adult outcomes. *Journal of youth and adolescence* 2011; 40(5); 507-18.
18. Tria Widyastuti Resilience of A Child From Broken-Home Family: A Phenomenology Study December 2017ijastos- International E-Journal Of Advances In Social Sciences, DOI: 10.18769/Ijasos.370052
19. Tiangphan J, Piyasuwa S, Chankantakan K. Psychological Well- Being of Adolescence in Broken Family: Descriptive Phenomenology. *Journal of Health and Nursing Research* 2019: 35(1); 214-23. (in Thai)
20. Ashford SJ, De Rue DS. Developing as a leader: The power of mindful engagement. *Organizational Dynamics* 2012: 41(2); 146-54.
21. De Rue DS, Ashford SJ. Who will lead and who will follow? A social process of leadership identity construction in organizations. *Academy of management review* 2010: 35(4); 627-47.
22. Hannum M, McCollum J. Four Human Centric Practices to Becoming an Effective Leader, *Leadership Excellence* presented by HR.com JUNE61. HR.com, Inc. EBSCOhost; 2020.